

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIEMUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY

2. Czas powstania

1175 r.; XIX w.

3. Miejscowość

W I L C Z Y N

9. Materiały graficzne

 granica historycznego układu ruralistycznego

4. Adres (ulica, nr posesji)

OBSZAR WSI

5. Przynależność administracyjna

Województwo dolnośląskie

Powiat trzebnicki

Gmina Oborniki Śląskie

6. Współrzędne geograficzne

51°17'19"N 16°57'40"E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE, ROLNICZE

8. Stan zachowania

3

Nazwa wsi:

1218 r. Wilsino, 1322 r. Wilxin, 1388 r. Wilczyn, 1785 r. Wilxen, 1845 – 1945 Heidewilxen

Historia wsi:

pierwsza wzmianka na temat wsi pochodzi z dokumentu z 1175 r. wymieniana jako dobra rycerskie. W 1202 r. książę Henryk Brodaty potwierdził nadanie Wilczyna na własność klasztorowi cystersów z Lubiąża. W kolejnych wiekach wioska przeszła w ręce śląskiego rycerstwa. W 1474 r. właścicielem był Hans von Monau. Następnie dobra przeszły na własność Georga von Steinkellera. Kolejni posiadacze pochodzili z rodu von Nostitz. W miejscowości wzmiankowano ich w 1590r. W 1616 r. i w 1636r. W 1656 r. majątek należał do Kaspara Friedricha von Scherza. W 1700 roku właścicielką wioski była Maria Aurora von Königsmark Od 1714 r. należał do rodziny von Kittlitz, a następnie w latach 1714-1720 von Kistenau. Kolejnymi właścicielami wioski byli: w 1743 r. von Taborski, w 1763r. von Hahn, w 1779r. Viebig. W 1785 roku w Wilczynie wzmiankowano dom pański, ewangelicki kościół, plebanię, szkołę, folwark, 28 gospodarstw zagrodniczych, 6 gospodarstw chałupniczych i dwa młyny wodne. Wioska liczyła 232 ewangelickich mieszkanców. W 1830 r. właścicielką posiadłości w Wilczynie była wdowa po kupcu Schillerze. Według opisu wioski znajdował się w niej piękny pałac, folwark, 43 domy, kościół ewangelicki, szkoła ewangelicka, wiatrak i cegielnia. Wilczyn zamieszkiwały 354 osoby, w tym 9 wyznania katolickiego. Katolicy należeli do kościoła w Ozorowicach. W 1845 roku właścicielkami majątku w Wilczynie były cztery córki kupca Schillera: Emilie, Elisabeth, Fanny i Sophie. W tym czasie w miejscowości wzmiankowano pałac, folwark, 61 domów, ewangelicki kościół parafialny, szkołę ewangelicką, dwa wiatraki, cegielnię, browar i gorzelnię. Wilczyn liczył 441 mieszkańców. Część Wilczyna zwano Heidemühle. W przysiółku tym działał młyn. W 1853 r. posiadłość nabyli Lauterbach i Bloch. W księgach adresowych od 1861 r. występuje już tylko nazwisko Lauterbach. W 1886 r. majątek liczył 914ha, w tym 287ha pól uprawnych, 30ha łąk, 3ha pastwisk, 560ha lasów, 2ha stawów, 32ha dróg i podwórzy gospodarczych. W majątku działał młyn wodny, gorzelnia i cegielnia. Pani Emma Stahr z domu Lauterbach pozostała właścicielką dóbr w Wilczynie przynajmniej do 1909 roku. Następnie włości nabyli Benno i Arnold Kaliski z Wrocławia, wymienienie jako właściciele w księdze adresowej z 1912 roku, majątek miał wtedy powierzchnię 948ha, w tym 313,5ha pól uprawnych, 28ha łąk, 6,25ha pastwisk, 543,25ha lasów, 1ha stawów, 20ha parku i ogrodu, 36ha dróg i podwórzy gospodarczych. Przed 1917 r. posiadłość nabył Felix Hepner. W 1917 roku dobra rycerskie w Wilczynie liczyły 550,7ha, w tym 270ha pól uprawnych, 33ha łąk, 4ha pastwisk, 208ha lasów, 1,7ha stawów, 17ha parku i ogrodu, 13ha dróg, 4ha podwórzy gospodarczych. Zatrudniano m.in. inspektora Barteczko, leśniczego Kawohla, administratora Schaffa. Felix Hepner był właścicielem majątku przynajmniej do 1921 roku. W 1926 r. jako właściciela w księdze wymienia się Konrada von Loescha. Przed 1930 r. Loesch odsprzedał część majątku Maxowi Königowi i Williemu Schulzowi z Wrocławia. W 1930 roku część dóbr należąca do Maxa Königa i Williego Schulza liczyła 261ha, w tym 238,5ha pól uprawnych, 11ha łąk, 3,25ha lasu, 6,25ha dróg, 2ha podwórzy gospodarczych, a część posiadana przez Konrada von Loescha - 278ha, w tym 9ha pól uprawnych, 12,5ha łąk, 243ha lasów, 1ha stawów, 9,5ha parku i ogrodu, 3ha dróg. W 1937 roku właścicielami byli: dóbr rycerskich König, a dóbr leśnych von Loesch. W części należącej do Konrada von Loescha znajdował się park i pałac.

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

Październik 2022 r.

Marta Koralewa